

DESCOPERIREA UNOR AMFORE GRECEȘTI ÎN JUDEȚUL IALOMIȚA ÎN ANII 1960—1961

A. ATANASIU

Fig. 1 - Amforă din Heracleea-Pontica, cu ștampila englică pe gît, găsită în apropierea cartierului Mircea-Vodă, municipiul Călărași.

Fig. 2 - Amforă din insula Rodos, găsită la Gura-Borcii, la circa 10 km sud de municipiul Călărași.

Fig. 3 - Amforă din Heracleea-Pontica, găsită la Gura-Borcii, la circa 10 km sud de municipiul Călărași.

În luna aprilie 1960, cooperatorii agricoli Mihalcea P. Nicolae și Iancu P. Dumitru, de la C.A.P.-ul din cartierul Mircea-Vodă, municipiul Călărași, în timp ce efectuau lucrări de hidroameliorări, la distanța de 1 km vest de cartierul Mircea-Vodă, au descoperit o amforă, la adâncime de 1 m, într-un strat de arsură.

Amfora are forma ovoidală, umerii torților sînt rotunjiți, iar buza este răsfrîntă în afară (fig. 1).

Pasta din care este făcută amfora conține nisip, nefiind bine malaxată; culoarea ei este cărămizie-deschisă.

Amfora are dimensiunile: înălțimea 66,5 cm, diam. maxim la pîntece 28,5 cm și diam. gurii 10,5 cm.

Pe gîtul amforei este aplicată ștampila englică, încadrată într-o frunză; ea are dimensiunile: $3,5 \times 0,7$ cm, iar literele au o mărime de 0,60 cm.

Ștampila este a producătorului MENH¹.

Având în vedere numele producătorului, s-a stabilit că amfora provine din Heraclea-Pontică și se datează la sfârșitul sec. al IV-lea î.e.n. Ținând seama de locul în care a fost găsită, probabil vatra unui bordei, și de faptul că în primăvara anului 1962, la 1 km sud de acest loc, aproape de malul fostului lac Călărași, s-a găsit o altă amforă, căreia îi lipsesc torțile și gîtul, fiind folosită ca urnă de incinerare precum și de alte materiale din a doua epocă a fierului, se presupune că, începînd de prin secolele IV—III î.e.n., în acest loc a fost o așezare geto-dacică, ai cărei locuitori făceau schimburi de produse cu cetățile grecești de la Marea Neagră.

În toamna anului 1961, apele Dunării crescînd au ros malurile, contribuind la prăbușirea lor. La sfârșitul lunii noiembrie a aceluiași an, s-a desprins o porțiune din malul stîng al Dunării — la Gura Borcii — cuprinsă între km 372—373 și la adîncimea de 3 m de la suprafața actuală a terenului au ieșit la iveală două amfore grecești, sparte din cauza presiunii pămîntului. Amforele au fost observate și ridicate de Georgescu Paul, șef de echipaj la draga « Călărași », care se afla în apropiere.

Fiind anunțat Muzeul de istorie « Ialomița », personalul științific al acestuia s-a deplasat la fața locului și a constatat că amforele au zăcut într-un strat lutos amestecat cu nisip. Cercetînd cu atenție locul unde s-au găsit amforele s-au mai aflat cîteva fragmente. Nu s-a observat vreun indiciu că în acest loc ar fi fost o așezare. Una din amfore are forma ovoidală alungită spre picior, buza gurii ușor profilată în afară, este teșită în interior; torțile pleacă de sub partea inferioară a buzei, se îndreaptă în sus și la cca 8 cm, coboară vertical pînă aproape de extremitatea pintecelui de care sînt prinse (fig. 2).

Amfora are următoarele dimensiuni: înălțimea 84 cm, diam. maxim la pîtece 34 cm și diam. gurii 12 cm.

Ea este lucrată dintr-o pastă fină, lut clisos, bine spălat și bine frămîntat. Este arsă la culoarea de roz-pal. La suprafață are un strat de angobă din aceeași culoare.

Pe partea superioară a torților este aplicată cite o ștampilă, însă fiind erodate de apă, nu se pot citi decît literele HPA — pe toarta din

dreapta, distingîndu-se și simbolul, un ciocninel. Ștampilele sînt dreptunghiulare și au dimensiunile de 5,2×1,7 cm. Mărimea literelor este de 0,5 cm.

Pe baza formei și a ștampilelor de pe torți, s-a dedus că amfora provine din insula Rodos și se datează la începutul sec. al III-lea î.e.n., cînd în această insulă luaseră o mare dezvoltare meșteșugurile și comerțul și, sprijinindu-se pe flota sa puternică, a putut trimite mărfurile sale la mari depărtări.

Capacitatea amforei este de 20 litri, adică jumătate de metret, capacitate pe care au avut-o, în general, toate amforele importate la noi din insula Rodos la începutul secolului III î.e.n.²

O amforă rodiană aproape identică a fost găsită, acum 50 de ani, de Grigore Tocilescu, la Spanțov, lingă Dunăre, jud. Ilfov³.

Descoperirea unor amfore din insula Rodos în apropiere de Dunăre dovedește că negustorii rodieni veneau cu corăbiile lor pe acest fluviu, așa cum făceau și thasienii înaintea lor.

Cealaltă amforă găsită la Gura Borcii are forma ovoidală, mult alungită spre picior, umerii torților sînt rotunjiți, iar buza este răsfrîntă în afară (fig. 3). Pasta din care este făcută amfora conține mult nisip; nu este densă și uniformizată printr-o malaxare repetată; are culoarea cărămizie. După forma amforei și materialul din care este confecționată, poate fi atribuită Heracleei-Pontice. Determinarea este dificilă deoarece nu se observă nici o ștampilă, iar de la gît lipsește un fragment, unde ar fi putut, probabil, să fi fost ștampila.

După cum am menționat mai sus, negăsindu-se alte materiale care să indice că avem de-a face cu o așezare, se presupune că prin secolul III—II î.e.n. a fost aici un loc de acostare a corăbiilor venite din insulele Mării Egee sau de la cetățile grecești de pe țărmul Mării Negre, care aduceau untdelemn, vinuri și alte mărfuri, iar de aici erau transportate pe cale terestră spre Grădiștea-Călărași, la circa 5 km nord-nord-vest, unde s-a constatat că a existat o așezare locuită de băștinași.

Aflarea amforelor grecești în această parte a teritoriului țării noastre demonstrează existența schimburilor comerciale ale populației băștinașă cu grecii.

¹ V. Canarache, *Impornul amforelor ștamplate de la Istria*, București, 1957, p. 337.

² Ibidem, p. 374.

³ Gr. Tocilescu, *Monumente epigrafice și sculpturale de la Muzeul național de arheologie*, București 1902, p. 182—183.